

Фазан Юлія Миколаївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 3 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Тихомиров Денис Олександрович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук

КЛАСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ

Перед будь-якою державою завжди стоїть коло завдань, на вирішення яких вона спрямовує свої матеріальні ресурси, ідеологічні та політичні зусилля. З-поміж усієї сукупності зусиль можна виділити такі, які виражають її сутність і без котрих вона не може повноцінно діяти як найважливіша складова частина політичної системи суспільства.

Теорія держави для наукового пізнання, описання, пояснення і прогнозування діяльного аспекту держави використовує поняття «функції держави», тобто характеристики саме того, що і як робить чи повинна робити держава. Розгляд функцій держави є важливою якісною характеристикою і орієнтиром не тільки для держави як особливої організації публічної влади, але і для суспільства в цілому. На сучасному етапі розвитку вітчизняної теорії держави і права теж зберігається функціональний підхід до діяльності держави, але з деякими уточненнями: розширюється і поглиблюється розуміння соціального призначення держави; відхиляється проголошений раніше жорсткий зв'язок між змінами класових характеристик держави і, відповідно, її функціями [1].

Поняття та ознаки функцій держави:

Функції держави – це основні напрями її діяльності, що виражають сутність і соціальне призначення державного управління суспільством.

Призначення держави, що виявляється у її функціях, полягає в об'єктивній необхідності виконання суспільно корисної, соціально обумовленої діяльності.

Охарактеризуємо ознаки функцій держави, тобто і стійкі характеристики, додають змогу віднести різні аспекти діяльності держави саме до її функцій.

Отже, ознаками функцій держави є:

1) міцно сформована предметна діяльність держави в найважливіших сферах громадського життя: економічній, політичній, соціальній, духовній,

правовій;

2) безпосередній зв'язок між сутнісними, формальними характеристиками держави і її соціальним призначенням, що реалізується в діяльності держави;

3) напрям діяльності держави, спрямований на вирішення важливих соціально-економічних, політичних та інших завдань, досягнення значних, суспільно значимих цілей, що виникають на кожному історичному етапі розвитку суспільства;

4) діяльність держави у конкретних формах із застосуванням особливих, у тому числі владно-примусових, методів.

Сукупність цих ознак дає змогу стверджувати, що мова йде дійсно про функціональну характеристику держави, про наявність у тієї або іншої держави відповідних функцій [2].

Розглядаючи розвиток та зміну функцій, можна простежити розвиток та зміну державної організації суспільства у тривалому історичному процесі.

Поява нових функцій на різних етапах розвитку державності конкретних суспільств не має чітко визначеного причинно-наслідкового характеру. Водночас більш-менш причинна залежність усе ж характеризує функції держави, що є найважливішими напрямками діяльності держави у ключових сферах її існування (в економічній, політичній, соціальній тощо).

Класифікація функцій держави:

Для пізнання державно-правових явищ і процесів у теорії держави і права використовується метод класифікації, тому що без нього упорядкувати і співставити все різноманіття цих явищ і процесів просто неможливо. Ефективно використовується метод класифікації і під час вивчення безпосередньо функцій самої держави.

Класифікаційні критерії, тобто ознаки, що дають змогу віднести ті або інші функції до конкретного класу, групи, мають різний характер. Виділяють наприклад:

- об'єкти в сфері державної діяльності;
- територіальний поділ;
- спосіб державного впливу на суспільні відносини;
- взаємовідносини держав;
- зміст функцій.

Розгалуженість і багатогранність суспільних відносин передбачає виконання державою численних функцій, тому в сучасній юридичній науці функції держави поділяють на такі основні види:

а) за соціальним значенням діяльності держави:

- основні;
- похідні;

Основні – це найбільш загальні функції, які безпосередньо характеризують соціальну сутність і призначення держави, основні напрями її діяльності. На виконання цих функцій зорієнтована діяльність значної частини державного апарату. Прикладом основних функцій держави є оборона країни, забезпечення правопорядку, законності, прав і свобод громадян.

Похідні – це функції, які не розкривають безпосередньо соціальної сутності

держави, вони ніби доповнюють основні. Наприклад, така функція будь-якої держави правового спрямування, як охорона прав і свобод громадян розглядається більшістю авторів як основна.

б) за сферами діяльності:

- внутрішні;
- зовнішні;

Внутрішні – це функції, які держава здійснює в межах своєї території, реалізуючи свою внутрішню політику; основні засади діяльності держави щодо управління внутрішнім життям суспільства.

Внутрішні функції, також класифікують, як правило, за сферами діяльності держави.

Зовнішні – це такі функції, які держава виконує на міжнародній арені, здійснюючи свою зовнішню політику.

До основних зовнішніх функцій можна віднести функцію підтримки дружніх зв'язків з іншими державами та міжнародним співтовариством в цілому, захист держави від зовнішніх посягань, участь у миротворчих заходах щодо підтримки міжнародного правопорядку.

Внутрішні і зовнішні функції будь-якої держави тісно пов'язані, оскільки зовнішня політика, що визначає характер взаємовідносин з іншими державами, багато в чому залежить від внутрішніх умов існування даної держави.

в) за тривалістю виконання:

- постійні;
- тимчасові;

Постійні – це такі функції, які виконуються на всіх етапах розвитку держави.

Тимчасові – це такі функції, які припиняють своє існування після вирішення певного завдання, як правило, надзвичайного характеру. Тобто це функції, які держава покладає на себе тільки на певний період [3].

Держава здійснює свої функції постійно, тобто протягом усього часу існування об'єктивно зумовлених завдань, що стоять перед державою.

Функції держави виникають, здійснюються і розвиваються відповідно до тих завдань, що належить виконувати державі в конкретних історичних умовах та пов'язані з тими соціальними відносинами, на які держава намагається активно впливати відповідно до своїх потреб усією своєю політикою [4].

Сьогодні у нашому суспільстві особливо важливим є виділення глобальних функцій держави, що характеризують її діяльність в екологічній, демографічній, сировинній, космічній сферах, у сфері створення і використання ядерних, інформаційних технологій, у сфері захисту прав і свобод людини та інших сучасних глобальних державних сферах діяльності.

Список використаних джерел

1. Осауленко О. І. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. Київ : Істина, 2007. 336 с.
2. Теорія держави і права : навч. посіб. / Ред. В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер. 2004. 368 с.
3. Теорія держави і права: підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид.

наук, проф. Ю. А. Ведерников. 2-е вид. перероб. і доп. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 468 с.

4. Теорія держави і права : підруч. / Петришин О. В., Погребняк С. П., Смородинський В. С. 2015. 368 с.

Федонюк Анна Віталіївна,
курсант навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ

Науковий керівник:
Харченко Наталія Петрівна,
старший викладач кафедри
теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

У нашому сучасному цивілізованому суспільстві неможливо уявити життя без певним норм, що контролюватимуть, направлятимуть на істинний шлях, а також берегтимуть єдність державного ладу. Право – це своєрідна специфічна форма регулювання поведінки людей, встановлених державною владою, що виражають інтереси громадян. Фактично, це справжнісінька юридична основа для виникнення, розвитку і зміцнення держави. У Конституції України закріплюються положення, що Україна є суверенною, незалежною, демократичною, соціальною і правовою державою [1]. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Тобто в такій державі найважливішим є право, закон, повага до прав і свобод людини, які визнаються найвищою соціальною цінністю.

Антиподом правової культури, певним деформаційним станом правосвідомості осіб є правовий нігілізм. Це одне з негативних суспільних явищ, що перешкоджає втіленню гуманності права. Різноманітні соціологічні дослідження вказують на проблему поширення правового нігілізму не лише серед простого населення, а й серед державних посадовців, що в решті решт сповільнює введення важливих демократичних реформ.

Правовий нігілізм характеризується усвідомленим ігноруванням вимог закону, цінності права, зневажливим ставленням до правових принципів і традицій, однак виключає злочинний намір. В.І. Гойман виділяє правовий нігілізм як: «Це сформоване у громадській чи індивідуальній свідомості стійко зневажливе чи інше негативне ставлення до права, наявність у посадових осіб та громадян установки на досягнення соціально значущих результатів неправовими